

Auhinnatöö 370 427 i^o

Kõlbmata katse

Auhinnatöö.

(II. a. h.).

Pärli,

Bruno

stud. jür.

Auhinnatöö
370427

"Onus Probandi"

1. XII. 29a. tunnustatud
teise auhinna väärtiseks.
Autor: stud. jur. Bruno Pärli.

E. V.
TARTU ÜLIKOOLI
KIRJASTADUSKONN

29. okt. 1929.
J. 188. - 3
TARTU

Frankfurt

Tartu ülikooli Sekretär

Kõlbmata katse

104
7076.

121

D/371267

Esimene osa.

Katse

Mõiste kujunemine.

Mõiste piirjooned (dogmaatiliselt)

Katse loomus.

Katse piirid. Katse ja ettevalmistus.

Katse erilikkus.

Teine osa.

Kõlbmata katse

Teoriad.

Ernst Feuerbach.

Feuerbach ja puht-objektivistid.

Mittermaier.

Segateooriad: Kohler, Klee, v. Liszt.

Subjektivist Lammarck.

Van Buri.

Ernst Delaquis

Lisandusi.

Seadusandlus.

Kui pilku heita roma õiguskolde¹⁾, siis
 leiame seal sarnasid võljevõid, naeg
 consummata injuria, perfectum et imper-
 fectum flagitium, scelus et sceleris volun-
 tas, comissa ja incitata crimina, mis
 tunnistavad kuigi veel ebamäärasest
 katse mõiste kujunemisest. Hilisem väl-
 jendus conatus delinquendi pole roma
 vanemas õiguskolles veel leida, kuigi
 Cicero sõna conatus naegedosti püüab
 sadusvastaste tegudega viia ühendusse.
 Sarnane täpse mõiste puudumine väl-
 tas kuni quaestiones perpetuae ajaste
 lõpuni, millal alles katse karista-
 tava süütes ilmuemiskujuna maxime
 sele pööras.²⁾ Enne seda aga võis teda
 leida ainult delictina sui generis,
 mis tol ajal peeti lõpuleviidud süü-
 tegudeks. — Ka hilisem röövel armas-
 tas katse-süütegusid vaadelda eeltes-
 koosseisulena, ilma et ta katsele

1) Dr. H. A. Zachariae. Die Lehre vom Ver-
 suche der Verbrechen. Göttingen 1836. l.k. 3-6.
 2) Dr. Gustav Geib. Lehrbuch des deutschen
 Strafrechts. II. l.k. 288.

erilise soolise tähenduse (generelle Bedeutung)
 oleks annud. Nii loeme Schwabenspiegelist
 Art. 326¹⁾: „Unde ist dar ein man of ein
 woz sitzet, unde wil riten an sin geschef-
 fede, unde ein ander man ritet en gen im,
 und zirkhet sin swert woz, und wil in sla-
 hen und trifftet dar woz; dar sprichet kar-
 lerk recht, er soll im bverzen, also ob er
 in troffen habe. Dar ist da von gesezt,
 dar er in ze slaherne muot hette, do er
 dar woz traf.“

Carolina Art. 178 kõneleb katses kui „vnder-
 standne missethatt“ ist järgmist:

„Item so sich jemandt eyner missethatt mit
 etlichen scheinlichen wercken, die zu vol-
 bringung der missethatt dienlich sein mögen,
 vndersteht, vnd doch an volubringung der
 selben missethatt durch andere mittel, wider
 seinen willen verhindert würde, solcher
 böser will, darauss etlich werck als obsteht
 volgen, ist peinlich zu straffen, aber im
 eynem fall herter dann im dem andern,
 angesehen gelegenheit vnd gestalt der sacht; etc.“

1) Geib'i eelpoolnimetatud Tõre (e.n.t.) l.k. 294 j.

Vaevalt on „scheinliche werken“ all osutatud kõlbmata abinõud, millel aga on seda tõlgitud kui „tegevused, mis süütegi ja kavatsusest, misistavat süütegi, võrda saata, tunnistust annavad.“¹⁾

Tegemata on märgata tuugu tendents katse mõistet täpsalt määratleda. Muudugi sünnib see tihedas ühenduses praktilise õigusemõistmisega.

Ranne on väita, et katse juriidilise konstruktsioonina tänapäevalgi selgeid piirjooni on omandanud. Ka pole võrda läinud leida asjalikku kriteeriumi katsitud ja teostatud süütegiude eritlemisel.²⁾

Kuna katse mõiste kuulub neio ainult sedavõrt, kuivõrt ta erineb karistatavana, siis ei tohiks olla erinevust selle mõiste ja katse karistatavuse vahel.³⁾

Sellest järeleb, et positiiv-õiguliku katse mõiste nõrval kohatu on kasutada mingit „teaduslikku“ katse mõistet, a

1) Ueib. e.n.t. l.k. 306.

2) Dr. Hermann Kriegsmann. Wahnverbrechen und untauglicher Versuch. Bresl. 1904. l.k. 10.

3) Vastupidi - Stiegele, Versuch l.k. 6. Kriegs. j.

privat loodud konstruktsiooni¹⁾

Vaadeldes meie markaid seadustikke näeme-²⁾ gi neis püüde katse mõistet sedavõrt määratleda, et kares tarvidus sarnaste, omavoliliste määrangute. Ühtlasi rahuldatavse sellega ka põhimõte: mulla pöna sine lege, ja on fikseeritud mõiste, mis sedavõrt keeruline, et teda arvoina võtta, teda eeldada ei saa. Erandlikku loomu kannab mõtse seadustik. Katse mõistet ja karistatavust üldes üldse ei karistata, selle vastu on need juhud leida laialipaisatuna üksikuis eriona artiklis, kusjuures katse kaaratare sääl laiendatud teosesseis. Mis üldiselt eli tähendatud seadustikist.

1) Kriegsmann. e.n.t. saalsamas. Zachariae e.n.t. l.k. 28.

2) Näit.: Saksa Riigi Nõukusseaduse Raamat R.St.G.B. §43; Üldine kodanlik nõukusseadustik Taani kuningriigi jaoks §§44,45. Hollandi nõukusseadustik Art. 45.

Уголовен о наказанихъ уголовныхъ и центральныхъ чл. 9.

Уголовное уложение 1903. (a) § 49.

see määrab ka uumate radestix-projektide kohta¹⁾

1) Näit.: Vorentwurf zu einem deutschen Strafgesetzbuch (1909. väljaanne) §§ 75-76.

Progetto Preliminare di codice penale per i delitti. 1921. 2. Ferr. j. t. Art. 16.

Jutt on siin ka rõõmatu vahendeist ja tagajärje võimatuselt, "quando sia stabilita una diversa sanzione o l'erezione del delitto sia stata resa inefficace o dalla incomeita dei mezzi, o dalla impossibilità del fine, si applicano..."

Progetto di un nuovo codice penale 1927. A. 58.

Mõiste piirjooned (dogmaatilisel)

Iga teadlik inimlik tege on sätitud teatud tagajärjele. See tulevikus peituv tagajärje töötab teojale lobutunnet. Idui see poleks nii, loobuks inik ju teost. Sellega teo nõudsaatmise tõukejõuks antub lobutundeline riigitlus tagajärjest (motiiv)

Katse mõiste eeldab:

1. tegevust, mis on sätitud teatud kindlale tagajärjele
2. selle tagajärje mittesaabumist.

Sellega katse konstrueerimis pole küll loloone paljart tahtest, vaid on nõuetav välisemas tajutavat tegevust, tahte objektiviseerimist.¹⁾ Lühemalt: katse on lõpuleviimise vastuvõtt, ehk mitte lõpuleviimine, osaline teo osseisu teostamine.²⁾ Carrara³⁾ vaidleb siin ses osas vastu,

1) Dr. jur. Karl Klee. "Wille und Erfolg in der Vernehmlehre". Strafr. Abhandl. Breslau 1898. lk. 1, 2.

2) Wilhelm von Schelen. "Die Strafbarkeit des unangefochenen Vernehmset" Dissertation. 1908. l. k. 4.

3) Studi me delitto perfetto 11-12. Dr. Franz "Vollendung und Versuch" (Vergleichende Darstell. ect. B. 5.) järele.

Kui võrd katset on nimetatud vastuvõetavuse ja leial, et loogilisema vastuvõetavuse tõidesaadetud deliktile peab olema mitmedelikt. lubatud tegevus -

Me nägime, et eelnevalt katse määratlus põhineb kvantitatiivsele viitlusele katse ja lõpuleviimise vahel. Katse mõiste on samaväke kriminaalõiguse leides, kui seda on tahtlus ja ettevaatamatus, sellepärast saama seda määratleda ka ainult alustel, millele nad painduvad. Katse on negatiivne mõiste.

Kui meie vaatleme tahte ja tagajärje loogiliste mahtude vahet, siis saame järgmisi võimalusi:

1. Tahte sisule vastab samavõrdlik tagajärje sisu. See esineb lõpuleviimisel süütegude puhul, kui soovitud tagajärje täiel määral on saavutatud.

2. Tagajärje sisu ületab tahte mahtu. Enam-vähem, kas taht on olemas vähemal määral (inimene tahab sünnitada kehavigastust, surmahäggiselt)

või puudub ta täielikult (ettevaatamatus, viivuhkus)

3. Tahte sisule vastab kas ainult osaline tagajärje sisu, või jääb tagajärje üldse ära.

Viimane meeldub deliktil katse rääkimisel. Muutavalt kirjeldab Klee²⁾ neid psühholoogilisi momente, mis tekivad igas tunded rühmas.

Ettevaatamatus süütu puhul võib teha tahte täieline rahuldustunne. (Endast-mõistetavalt nõuab olame siit tundeid, mis tekivad teistest antesservest saadud deidest, nagu hirm karistusest jne)

ta kontateerub mõnetundeaga, et kõike, mida ta on tahtnud saada, ka täide on läinud. On saadud täieline tasakaal tema olemusse. Teises ja kolmandas rühmas on loogiline seos teine. Hingeline tasakaal on rikutud, tahte või tagajärje vahekauss rihub alla. Valitub diskord. Ometigi on see ebakõrvalda tera-

1) s.t. punkt kolmas.
2) "Wille und Erfolg in der Vernehmungslehre" - strafrechtliche Abhandlungen. Breslau 1898. l.k. 5, 6.

võlt lahustumise 2. ja 3. rühma vahel. See, kes on toiminud ettevaatamatult, võib teha veetama juhuslikkusele süü, sellepärast isikagi vandes rääkides tunnet südamis, kui isikagi teatud välisrühma autor. Vastupidis - katsetejuht, kuni ei saa võimalda vastu oma tahtlises tegevuses, isikagi on tal sisetult millepaha oma ebaõnnestunud teost. Tema saavad ennast alati etteheidetega oma jõuetust või väliste ebaõnnestate tingimuste pärast.

Tuleb teravalt eraldada sahevad rühma tahtlises ja teo vahel, sahevad vast teo ja saaduliku teokesseisus vahel. Pole sugugi isikoonnustavast vähetus teojuht eesmärgi ja saad. teokesseisus ühtlasegemine. Sellepärast pole veel veel sugugi katsetejuht tegevist, kui teojuht (subjektive) teojuht on jäänud ära, kuna objektive teokesseisus on teostatud. Siin on isikagi lõpuleviidud süütege. Vastasel korral oleks ju küsimise otsustamine, millal meil katse,

millal lõpuleviidud tegevist, olenemata täieliselt teojuht arvamist ja arvanemist¹⁾. Sellepärast mõeldud, ei jõe isikagi sahevad teo ja teojuht eesmärgi, vaid eranditult saaduliku teokesseisusega, s. o. kõigi nende tingimuste kogumise, millest teo vastatavus on postuleeritud²⁾. Nii märgib ka v. Litz³⁾: „Versuchtes Verbrechen ist die auf Erfüllung des Tatbestandes gerichtete Willensbetätigung.“ Nii annab Zachariae⁴⁾: Versuch eines Verbrechens ist eine absichtliche auf Begehung eines Verbrechens gerichtete äußere Handlung oder Unterlassung mit welcher oder durch welche noch nicht Alles geschehen oder bewirkt worden ist, was zur Beendigung des Verbrechens vermöge seines gesetzlichen Begriffes gehört.

- 1) Zachariae, e.n.t. l.k. 11.
- 2) Kriegsmann, e.n.t. l.k. 3.; Wilhelm von Schöen „Die Strafbarkeit des unvollständigen Versuchs etc.“ Dissert. 1908. l.k. 5.
- 3) Lehrbuch des deutschen Strafrechts. 23. Aufl. § 46.
- 4) l.k. 27
- 5) Omajõud, mis püüdnud näit. Mitternachts - varata eespidi.

Katse loomus.

Katse ei ole isamaaguses süütegude konstruitav. See on võimalik ainult liit süütegude juures, s.o. süütegude juures, kus tegu on võrreldav mitme füüsiliselt aktiivse liit süütegude juures, kus süütegu erimese füüsilise tegevusega võrreldakse - katse konstruktioon vaevalt on mõeldav. Siin on erimese teostamise raamiga tagajärg võimalikud.²⁾

Kui meie vaatluse lõpuleviidud liit süütegu, mis võime seda oma kujumini-protsessi alati mõelda võigis katse järjekorras. "Iga lõpuleviidud liit süütegu on kindel olud katse, nagu isa partus perfectus embryo, isa pubuleend rües kindel olud napp", kirjutas Klee³⁾. "Kes on pannud teine kirjutis, on seda ka katsetanud, selle vahuga, et katse sarnasena olu - vuse ehitelund, lõpuleviimise el lämbus.

1) Näit. verbalinguria korral, elugeji, et on olemas ka vastuvõetud.
2) Klee ja v. Schoeni e.n.t.t. lk. 3; lk. 5.
3) l.k. 3.

Iga lõpuleviidud süütegu on olud järjekorras, kus objektiivselt oli vahtlane, kas ta kannab täide - raotmises või jätab katseus."

Samuti on konstruimata katse tegevustega. Ometiigi Zachariae näeb sarnast võimalust¹⁾ Muidugi ei näe ta seda igas tegevustes. Nii tunnustab ta, et poliitilise määruse mittekäitmine katset ei saa jätta alla, kuna delikt on võetud ajalisele momentile, enne seda momenti pole süütegu, järele selle on see aeg juba lõpuleviidud. Küll aega elvat muid juhtumisi, kus tegevustes ilmneb teraval kujul süüline tahtlus, mis aegatasa järjekorras ei vii. Sel juhul elvas meil inimesi võimalus mõelda katset tegevustes.²⁾

1) Seda nägime juba deffinitivisest ülalpool (Zachariae loru § 42). Mittermaier oma kirjutises Neues Archiv et. Bd I. lk. 176 annab deffinitivis, kus püüab "tegevustes". Zachariaega ühineb Leleuvre (comm. de conatus delinq. p. 1.) kes ütleb: conatus igitur dici potest factum vel facti omisio, cuius spe quis aliud factum or luge nō plena prohibitum effiere voluit quin re vera hoc aliud factum sit secutum.
2) A. M. Heffter, Criminalrecht § 60. Zachariae j.

Samuti on elund vaieldav, kas on võimalik konstruuda ettevaatamata katset, s. o. kas on kates võimalik olulise kõrvalka culpa. Meile paistab tegelikult elust endast mõistetavana, et ettevaatamatu tegevusele ei järgne mingi kohustuslik tagajärg¹⁾, ei kanna mingit kriminaalset iseloomu, kuigi Hepp püüab kaitsta omalt poolt mingit sellelaadilist konstruktiooni²⁾ ilma et ta aga realjuures seda "ettevaatamata katset" karistatavas pees. Zachariae meelst³⁾ aga, teadus ei peaks kunagi hädatarbena endasse mahutama mõisteid, mis tavalises elus lahkuvad, vaid hoopis vastupidi - neid nende otstarbe järel karistama. Millises vaha antud juhul⁴⁾ katse mõiste kriminaalõiguses võrreldes tavalise elu arusaamisega erinev peab olema, see on täiesti arusaamatu.

1) Näit. religioil lähel piis kogemata lahti, kuid kuul jooksab mööda kedagi tarbamata.

2) "culpa adtentata". Versuche über einzelne Lehren der Strafrechtswiss. l.k. 259-65. Zach.;

3) l.k. 38.

4) Heppi mõiste.

Sellega katse eeldab tahtlust, dolust. See on katse subjektive eeldus. Tegija peab otsustama teatud teatud suunas, ja nimelt niiviisi, et tema tegevus oma õiguskult relevantset tingimust, eumart süütegusid "tark" tingimust on samavääriline niitakti dolus determinatus kui ka dolus indeterminatus (alternatiivne vs. ka kaoline dolus), tõstis on, et tegijal oleks vähemalt kujutus tagajärje tõenäolisusest²⁾ "Otsus määrab te iseloomu". Nagu otsus põhineb abinõu, nii tekitab ta seda ka. On oluline vaha, kas püstitatuse vedel võõra arua olla selles, et peata inimene tulevima, vs. valla et nõuda naime. Meie näeme valla, et katset muudab muhelaavaks karistuse ähvardusel sein seimärk.

Nüüd tuleb veel puudutada küsimus kausaalvõimuse ja tahtlust tagajärje vahel, kui katse objektive küljest.

1) v. Schwen, l.k. 6; Kriegsmann l.k. 12.

2) Tähenalt sellest Zachariae l.k. 29, 30.

3) Kle l.k. 7.

Fenerbach¹⁾ kui „klassilise printsiibi“ esindaja ontab sellele, et kõrgis katsetistes süütegude sarnane kausaalne pündub, kuna - täie õigusega - tagajärje mittesaa-
 lemine seda näitab. See väide, nagu edaspidi näeme, võiks muutuda saatuslik-
 kuse rõõbuliku ja rõõmata katse eritle-
 misel, kui mitte arvata ei ole²⁾, et Fener-
 bach siin kausaalust in abstracto, po-
 tentiaalset kausaalust eraldab kau-
 saalust in concreto. Erimene olevat
 rõõbulikus katse leida. Meidugi potentia-
 alse kausaaluse mõiste on erest õige
 ebamäärane, kuna ajale, mis tated tingi-
 mures võimaline kausaalust mõjuda, kas-
 tatab lutingimata selle abluunre omaduse, ni-
 pea kui rovalne kausaalus muutub abluunre³⁾.

- 1) Dr. Axel Ritter von Fenerbach. Lehrbuch des gemeinen in Deutschland gültigen peinlichen Rechts. 13. Ausg. Gießen 1840. § 42.
- 2) Erich Rudert. Die subjektive und objektive Seite im Taterstande des untauglichen Versuches. Dissertation. Leipzig 1907. l.k. 9.
- 3) Gallet. La notion de la tentative punissable.

Katse juures tuleb meil rõõbulda teo vahemora, kujutletud, mõeldud tagajärjega. Ja siin ei ole
 münd oluline, et tegu põhjulik ole, vaid on
 küllaldane, kui ta mõeldavas ühenduses taga-
 järjega seisab!

Eselpool

- l.k. 233. Rudert j.; samuti v. Buri „Gerichtssaal“ 1880, l.k. 250; Ernst Delaguis „Der untaugliche Versuch“. (Abhandlungen des kriminalistischen Seminars - Berlin) 1904. l.k. 168.; Th. Fabian. Abgrenzung von mit. Versuch und Putativdelikt ect. Breslau, 1905. l.k. 9-10. ~~Trat~~ v. Liszt. Lehrbuch des deutschen Strafrechts. 1921. l.k. 212, Anm. 5.
- 1) Kriegsmann, e.n.f. l.k. 18.

Katse piirid. (Katse ja ettevalmistus)

Eelpool märkisime, et katse eeldab tegevust, milles väljendub tegevajärgetaotlus tahe. See tahe aga teatud astmes võib olla niivõrt nõrgana ilmnenu, tegevise võib niivõrt vähe tunnustada oma muusart, et õigustatult muutub kahtlus: kas mitte antud juhtumisel tegevaja ei muuda oma taht. Teiste nõudega - kas tõesti kõik need, mis tegevaja võtab ette tema sümpaatse leiduva karistatava rühi pärast, kuuluvad karistatavasse kantselise tegevusse, või ainult ora neist, ja mis määre?

Idni keegi iirik tahab tappa teist. Ta ostab selleks revolveri. Kas on see ost eesist juba karistatav kui katse? Kas väljendub selles küllaldaselt ostja tahtlus? Tähtlemata - ei. Kui võt harti võib ta hobuseid omast karatusest ja ostetud relva kantada muus otstarbeks!

Süüline tegev erinab veel liigse mõtlena, ta on veel liiga objektivierimata, et

muutuda hädasohtlikuks ja seega ka karistatavaks. Tegev otstarb on mitmemõttelult seletatav. Meie ei või sarnasid tegevusi nimetada kantselises, vaid rühmitame neid neipärasid ettevalmistatavate tegevuste. Sellega jätame ühtlasi küsimuse juure, kuidas eritella kantselise tegevusi ettevalmistustegudest.

See küsimus on teadus ja nõudusandlus mitmemõtteid lahendusi ehtand.

Mittermaier¹⁾ tuletab rahet tahtjõu erinevust, samuti ontab objektivitele erinevatele, mis ilmnevustavad ühte ja teist kategooriat. Berner²⁾ püüab nimetada ettevalmistuses teoks tarviliste vahendite hankimist ja kohandamist, silvestu neid tegevusi, mis vahenditult sihitud tegevajõrje nimutamisele nimetab kantselises.

Ka uue nõudusandlus seisab sellele sümboolale õige lähedal.³⁾ Kahjuks - antud seletus ei saama arvustust väälja. Tahtlus on puudulik. Sita kuulub

1) Gerichtsprot. 1859.
2) Lehrbuch des deutschen Strafrechts. 18. Aufl. l.v. 141:2.
3) Gesetzbuch vom 1903. § 49 - 1.

veel näiteks teadeti hankimine süüteo
 võrdasatmise tingimustest. Ka näit.
 juhul kui keegi korterielaniku meeltes
 välja vedust, et vargust selle aravle-
 kul korteris toime panna, siis pole
 siin midagi ühist vahendite hankimi-
 nega ega kohandamisega, küll on
 olega ettevalmistus väejuvatustav.

Ka Kriegsmanni seisukoht¹⁾ võib meid
 vaevalt rahuldada. Tema arvamus
 on pärit Feuerbachi kausaalühendi
 konstruktivist. Tegemine erineb lõpule-
 vüürimise (seega mitte palja ette-
 valmistamisena), kui ta erineb delikti
 tagajärjele põhjusel, s.t. kui te ja
 tagajärje vahel valitab põhjuslikkus.

Sarnane seisukoht on mõeldav sausa-
 nästi loptatud kui ka loptamata kat-
 ses. Siin põname olega jälle kausaal-
 nuse juure in abstracto, mis, nagu al-
 pool nägime, õige võikse mõista.

1) s.v.t. l.k. 17, 18.

Veel püüab Bar¹⁾ anda oma katsu määratluse
 piires, millel algab katse²⁾

"Der Versuch (ent. der strafbare) ist begonnen,
 wenn eine äußere auf die Vollenbung des
 Verbrechens, abzielende thätigkeit vorliegt,
 welche von dem Handelnden in kontinuier-
 lichem Zusammenhang von Mittel und Zweck,
 vor Ursache und Wirkung mit der Vollenbung
 des Verbrechens gedacht wird."

Kindlarti Bar: katse määratlenda tuleb
 tunnustada nurjume, una liigsubjektive
 lae tõtu: ta on kohandataw nii katsu kui
 ka ramahasti ettevalmistuse kohta. Subjek-
 tiivne määratlus on: "welche von dem
 Handelnden ... gedacht wird."

Tundub, et taprema eritune arvamus
 õnnegei van Calver³⁾, kui ta kirjutab:

- 1) Versuch und Teilnahme am Verbrechen.
§ 28. (Schweni j.)
- 2) harilikult definitsionides antakse
lõpu piires (tagajärje)
- 3) Ethische Werte im Strafrecht. l.k. 31
(Schweni järele)

Täidesaatmise algus sisaldub selles ülal-
peos, mis reegimusvõrrevalt teokosseisu tun-
nuste realiseerimises (generell) soovime
on ja sellega pääletunegiivat tegevust eritab.
Naagu siit lugeda erineb objektivise eeldusena
pääletung. Alles pääletung õiguskorrale ilmub
selgelt Teo ja Tohet.

St. G. B. ²⁾ § 43-s sisaldub mõiste „Anfang der
Ausführung“ samuti, naagu motiveeritud selgub,
tahab olla erituskriteeriumiks ettevalmistuse
ja katse vahel, vaevast aga sisaldab
see eneses nõuet, et täideviimine võimaluse
piirides oleks ³⁾ (naagu objektivistid seda
katse objektivist loomust sellest mõistest
piiravad lugeda välja).

Katse ja ettevalmistuse eritusele on võrra-
tu praktiline tähtsus. Seda just karistatavu-
se alal. Nimelt ei ole mitte igal juhul kui
katse on karistatav, miheldav ka ettevalmistus.⁴⁾

- 1) Tõlgitud „Anfang der Ausführung“
- 2) Straf-Gesetz-Buch.
- 3) Fabian, e.n.t. lk. 6.
- 4) Ainult Taani seadustikus on mõistet lahutamatud.

Katse erilikkused.

Niisid, mil me enam või vähem oleme jõudnud
selgitada katse mõistet, tema loomust
ja erinevusi lõpuleviimist ja ettevalmistust,
jääb veel vaadelda neid ilmuvi, mis
erinevad katse enes vallas.

Kõigepealt on üldiselt tuntud vahetuse-
mus lõpetamata ja lõpuleviidud katse va-
hel. Lõpetamata katse (délit tenté)
erineb juhul kui teo ja tahteteondlus¹⁾
pole lõpuleviidud, tagajärjele suunatud
tegevus on mingimugusel põhjusel katkes-
tatud²⁾. Lõpetatud katse (délit manqué)
on küll tahteteondlus lõpuleviidud, taga-
järgi ei pole aga saabunud³⁾.

- 1) Der Tatwille, resp. tahteteondlus.
- 2) Kui see katkestamine oli tingitud teo ja
vabast loomusest, on meil tegevust n.ö.
tegeva vahetusega - täie Rene, mis
karistuse aralausemiste põhjuses. (Liszt, § 48).
- 3) v. Liszt § 46 IV 2 määrab täpselt:
„... die Verwirklichung der Tatbestandsmerkmale,
insbesondere der Erfolg...“

Delit manqué juhtu v. Liisli järelle on kolm:

- a) Tagajõrje saabumine on kahtlane, kuid tegija edaspidist tahteteostusest olenemata.
- b) Tagajõrje saabumine on kindel.
- c) Tagajõrje mitte saabumine on kindel.

Trua ja alati on leidunud teadurimeli, kes rõõmata katust võrgel kaal seavad teiste ehk niisuguse mõistega. Küll on tahetud seda identifitseerida putatiivdeliktiga (Nahisverbrechen)¹⁾, küll spetsialiseerides lahutada katust püüdnud rõõmata objektid kallal, Mangel on tathetand²⁾ j. n. paigutades putatiivdelikti valda³⁾ - sellest ajavõlud tingitud püüame niisugusel neid ühendid eristamiseks juba ette olgymaastilist võrgel danda, et edaspidist rõõmata katust väärkaldumistest eristada.

1) Heffter, Merkel, Geyer j. t.

2) Püüdnud tõlkida: püüdnud, tõrksuseks.

3) Kohn, Rudert j. t.

Putatiivdelikt¹⁾

Putatiivdeliktiga on tegemist, kui keegi võib soodab lubatud teo, arvamisel, et see on süütu. Näiteks keegi arvab enne süüdi tapmis, kuna ta teo toimepani hädakaitsena.

Tegija oletab mitteolema oleva võrmi olemasole. Tegija ei aqor oma objektivõim, kuika subjektivõim võrmi on reaktiivparane.

Ent kas ei võljandu putatiivdeliktis mitte õiguskorvane meelms? Ei mitte. Tegija meelms pole kunagi nõutud tõelise õiguskorvane vastu. Patustes on vaid fictiivse õiguskorvale saemline.

Ometigi, kui ta ka fictiivse õiguskorvale on saemline, kas ei peitu alles ka hädavõit, et inx rattudes teine võrd reaalne õiguskorvane vastamisi, ei võlud tagasi müütu?

Sarnane hädavõit oleks ehk mõeldav, kui müütuja teo võrda saadaks müütu enese järanat („Ein Delinquieren, lediglich um zu delinqnieren“²⁾) loha aqa ei erine.

1) Fabian, e. n. t. lk. 30, Kriegsmann, § 2.

2) Kriegsmann, e. n. t. lk. 4.

Mõnikord näilivelt on võimalik sarnane
konstruktsioon, motivina aga ne jähkel on
hobi vaha soo raada karistust, nllent min-
gi kann saamise otstarbel. — Sis tegija
võtab müte ette mitte nllle karistatava
inloome parat, vaid viirte. —

Exntus teo karistatavnes' Kriegsmanni järele
võib erinuda kahemugne:

- 1) oletatakse üdre mitteolemasolevat normi.
- 2) loiidatavse väärtlt olemasoleva normi
ulatust.

Kui putatüidelihtis tahitavse vaha kabnt,
süs reptakus katnt haavata õigumorda
"in abstracto".

- 1) Exntus võib olla ka teo õiguvastavnes.
Sille järele Binding (Handlench l.k. 691) vraldab:
"Wahndelikt" ja "Wahnverbrechen".

"Mangel am Tatbestand" ¹⁾

"Ein Mangel im Tatbestand liegt vor, wenn bestimmte
Tatbestandmerkmale, welche vom Willen des
Handelnden unabhängig sind, nur in dessen
Vorstellung existieren." ²⁾

Sellega on meil nin tegemist exntusuga teo-
seisus, exntus teatud faktis. Ja nimelt tegija
peab oletama teatud teo-seisus punduva
tingimuse olemasoleu. Jhusjures see punder
(Zachariae järele) "ei käi mitte nllle kohta,
mis süülist tegevust arendab v: loptatub,
ega ka süüte mürtes tarvitiku mõju sa-
bumise kohta, vaid mis on vhenduses hoopis
teiste süüteomadustega."

Nii näitex-kui keegi "vovantab" oma enee
oja teadmatuses, et see tema oma, —
punder on nllle, et ojaomanis pole vü-
ros: voregure müite tahitavse järele — punder.
Võtame tüise näite: keegi abillub teist
vorda, oletades, et lahutamata abikaasa elab.

- 1) lähemalt nlllest mürtent Klee pulmel.
- 2) v. Schelen, l.k. 12.

Kirjanduses on arenenud võrdlemisi terav
vaieldus selle kohta, kas 'pundulikkus
tekkossims' kuulub katse valda vti. mitte,
on tema mõni eriline katse liik, vti on
ta katsega täiesti identne. On võimalik
eritella kahte liiki.

Ühede arvamine järele¹⁾ on meil kahtlata-
val juhul alati tegemist lofetatud teoga.²⁾
Teinult poolt väidetakse³⁾, et tahtluses
pole ühtlalt, kui tegija mingit vahet munn-
datust tahab, vaid peab oma teoga ka
"mõne inimliku hinnangu valguks" vaatama,⁴⁾
aru saama oma teo antisotsiaalsusest.⁵⁾

1) Klee, v. Schoen j.t.

2) Kuna tahtlus on rühtunud katse alati ja
erinnult välisilmas tajutavale munnatusele
(Klee, e.n.t. lk. 10) see munnatuse on rühti-
nud niikõrti siis, kui keegi varastab oma
vella, arvamine et see võras ect.

3) v. Litz, l.k. 201: "Versuch liegt aber auch dann
vor, wenn einer der begleitenden Tatbestand-
merkmale (also abgesehen vom Erfolg) deren Vor-
liegen oder Eintreten der Täter angenommen hat,
nicht vorgelegen hat, oder nicht eingetreten
ist."

Antud veele pooldejad leiavad võimaliku
tahtluse ja tahte objektiveerimise, pundulik-
kuses tekkossims' ühte meutada samade ele-
mentidega katse. Katse ja 'pundulikkus',
tekkossims' on veel identne.

Katse püüduva objekti kallal.

See on tuntud juht vargusest tühtjant tannest.

Kuiigi tal on suuri erinevusi katset
võlbmata objekti kallal, liian ta otstarbe-
kohasemana kätada ühenduses viimasega.

Ja nda juba käesoleva töö tein oras.

4) Ed. Koblbrausch. Jortem u. Schuldbegriff PK. 187.
(Kriegsmann j.)

5) Kriegsmann, e.n.t. lk. 27.; v. Litz § 39, III.

Erikist ihtluse püüdumist leiame Böhmeri tõestust
millest ¹⁾ illustratioonis väljavõtte toome ²⁾

„Plane putativum veneficium vere tale non
est; si opinio propinquantem defellit, et mate-
ria, quam quis pro noxia porrexit, vere
non nocuerit, cuiusmodi canum de argento
vivo alteri animo nocendi dato, respondisse
Senecus, testatur Theod. CVII aph. VI N. XV.

Nam animus ad homicidium parum sufficit,
si media unrupta ad nocendum inepta,
quanto magis a veneficio alienus erit,
ubi venenum intercessisse, non liquet.” ³⁾

Siinud juba sama teose (Meditationes) §3-s
silitab Böhmer mürgitusurmas katsert:
oblationem material, quam quis perperam ven-
eroram putavit, et sic animo nocendi porrexit.

Siin, media inepta tõlgitudada relatiiv-kõb-
mata vahendina, siis oleks ootud juba küne
alla võimul tulla ainult katse absoluutselt
kõlbmatu vahenditega, — seldusega, et
Böhmer oleks ette aimanud üda tulevikus
ihumud joutust ⁴⁾

- 1) Delapuis, e.n.t. lk 55. järele.
- 2) Sama leidub ka: Zachariae, l.k. 225.
- 3) Böhmer J.S.F. Meditationes Art. CXXX §1 a. §5. §43.
- 4) Delapuis, lk. 56.

Isotakes voolarteli on iseloomutan kõlbmatavahend-
lise katse karistamatus.

Põhimõte oli see, et mistahes tegevus vaid sedavõrt
karistatav oli, kui võrt ta tõeliselt oma välise
leonus poolt seadusele allus. Huvitavaal kõmbel
aga peeti täiesti kõlblikuks vahendius tapuiskat-
se nõiduse abil, kuna artes magicae tullesaja
õigues tunnustatud olid. ¹⁾

Siin nüüd veel jälgida aja järku enne Feuer-
bachi, mis juueme tahes etne tahtmata Art. 178
P.G.O (Polizey Gesetz Ordnung) juure tagasi.

Eelpool oli meil aga selle teeterimise motiiv,
et näitlikult mõrkida ihte tulpa katse küsi-
muse arenevuses ülese. Antud korral tahaksime
aga ontada mäorathuse lähemale tulele.
Ja udapuhku lubavad järelduri sõnad „soleh
böser Will“ (kas jälle mitte kuritahud vaid?!)

Siiski lähem analüüs lubab oletada, et ka
sel korral P.G.O. ei pea küllaldsere paljast
kurja tahet, katse karistamiseks, vaid nõuab
objektivist hädavõtet, — pole oluline ka kas
katse kõlbmatuse põhjuses on vahend või objekt.
(„daraus etlich werck, als obsteht, folgen“ ²⁾)

- „Werck“ tähendab ju iga välise tegevust, mis
- 1) Zachariae, e.n.t. lk. 254
 - 2) Silitust Mepp-Vermerk l.k. 324, nagu Zachariae, 259.

Ka P. G. O ajal valitakse esane, mis annab
 nõuduse ja läbinäinise kirjade vaimudega.
 Seda tunnistab Art. 109, mis surmanõudlusega
 karistab seda, kes teisele ülihoonekinnise
 abinõudega ähvardas kahju määrida.

Feuerbach ja puht-objektivistid.

Kahtlemata oli see sakslane Feuerbach,
 kes 19. sajandi alul rõõmata ratsu rüü-
 nuse rehvist juhuslikult nästuvõisik ta-
 duseituna tõi. Tema seinnuht ei piirdunud
 ainult terve rea puulõikajate ja mõtlaenda-
 jate väljakutsumisega, vaid tekitas (mis veel
 tähtsam) terve ühtlasi suuremaid vastuvõet-
 see, mis seni oli rüümeina riin ja sosal
 vikeratand, oli karvanud vägevaks tule-
 leegiks, kontroversiks. Objektivistlike akti-
 visme järques subjektivistlike reaktiivse,
 vahle tunnud kompromisslikud negatiivid.

Feuerbachist eriselt ei räägita, et ta
 oles elund algepsit päale oma seinnuhtale
 tein. Võis öelda, et ta oma operaamatu
 erimeses tükis (1801) subjektivistlike palju
 lähemal seisab kui objektivistlike. Alles

Terve miljonid tükis loob ta oma potentsiaalsete
 objektivistide hädadest, ometi, mis lähtub sellest, et
 „eine auf Hervorbringung des Verbrechens absichtlich
 gerichtete unsere Handlung (unternehmen Verbrechen,
 conatus delinquendi im weiteren Sinn) für sich selbst
 schon Übertretung und strafbar ist, wenn die Hand-
 lung selbst nach ihrer äußeren Beschaffenheit
 (mittelbar oder unmittelbar, wenig oder viel)
 mit dem beabsichtigten Verbrechen in ursächlichem
 Zusammenhange steht, — objectiv gefährlich ist.“¹⁾

Elpöölvolevas lauses sisaldub teooria palve
 klassitse nimetus. Feuerbach üheväristab potentsi-
 visme ühendist objektivistlike aktiivsega: küll
 piinavad puht-objektivistid arvestades Feuerbachi
 kannalidest ontada viimase absurdsusele in
 concreto - kates²⁾. Küll piinavad näidata, et
 taegajärje arajamine näitabki kates sellese
 ühendi pindumist. Nad lähevad margist mööda.
 Öeldu on täiesti õigustatud. Tõge pole aga ilgei
 see, nagu oles Feuerbach mõeldud mingist kannal-
 ühendist in concreto. Ei. See, mida tema nõuab
 on potentsiaalset, kannalühend in abstracto,

1) Lehrbuch des gemeinen in Deutschland gültigen peinlichen
 Rechts. Anselm Ritter v. Feuerbach. B. 7. 1840. § 42. l. k. 67.

2) elpööl l. k. 16.

paljas põhjeldiku ühendi võimalikus antud teo ja kavatselud delikti vahel.

Sama nida Feuerbach tähendas Saksa maal, sama ora märgisid punkt-objektivistid Prantsmaal.

Niihästi Feuerbachi kui ka punkt-objektivistide teooriad leiavad ühise kokkupuute punkti:

Mittermaieri õpetuses, kuni viimased siinse jõuavad iseseisval arenevale teel, Mittermaieri õpetus aga in etendab Feuerbachi teooria edasiarendist, ümberselastist.

Punkt-objektivistide õpetuse tunnus on leidsunud legilatiivse väljenduse Code pénal'i Art. 2-s, kust ta peasegu muutmatul kujul § 43. R. Str. G. B. retriperiti.¹⁾

1) Code pénal Art. 2: Toute tentative de crime qui aura été manifestée par un commencement d'exécution, si elle n'a pas été suspendue ou si elle n'a manqué son effet que par des circonstances indépendantes de la volonté de son auteur, est considérée comme le crime même." § 43 R. Str. G. B.: Werden Entschlüsse ein Verbrechen oder Vergehen zu verüben, durch Handlungen, welche einen Anfang der Ausführung dieses Verbrechens oder Vergehens enthalten, be-
thätigt hat, ist, wenn das beabachtigte Verbrechen oder Vergehen nicht zur Vollendung gekommen ist, wegen Versuchs zu bestrafen...

"Klassikud" nõuavad katses "täideviimise algust"¹⁾ See on ullega täideviimise objektivne ora. Katses oleval ainult raal, kus lõpuleviimine võimalik. Tegem peab konkratselt lõpuleviimises kohane olema. Selleki eluline erinevus prantsuse klassikute ja Feuerbachi vahel²⁾

Objektivsed teooriad kriitilisest vaatenurgast ilmuvad tunnuvaid ebajõrgivindlusi ja puudusi.

Yuba täideviimise alguse mõisti ei nõua põrungi tegevuse kõlblimise mõistet. Väga he-
ti v. b. alustada tegu, mis ei vii kunagi taga-
jõrgile³⁾ Ühtlasi aga nende tarvitatud mõiste "osaline täideviimise" (milleks ju täideviimise algus) nõalolab enes nõusumi.

Objektivistid arvavad oma teooria alusel põh-
jendada igasugu kõlbmata katu karistamatust
(puuduvat täideviimise algus, puudub rida
in concreto⁵⁾)

1) Põhjalik ülevaade sellest: Mittermaier, Die rechtliche Bedeutung des Ausdrucks: Anfang der Ausführung, zur Bezeichnung des Anfangspunktes des Versuchs mit Rücksicht auf die Rechtsprechung in den verschiedenen Staaten. Gerichtssaal 1859, l. k. 197.

2) Delaquis, l. k. 69, Blanche, Rossi, Rubo j. t.

3) Fabian, l. k. 6

4) Kumas ta puudub - Rudviti definitiivand, l. k. 32-42. Tema l. n. teoreet.

5) See puudub igas katses. järele. igas katus in karistamatul.

Idni nad aga uhtlari nõlblikku katset karis-
tatawus lewad, saadawad nad võrda ande-
tamatu inconsekwentsi, kuna näit nõlbmata katu
ja lõpetatud katre, mis ristlevad mõiste, ei
leia uhtlart kätust. Kõlit manque karista-
tawuse päälimane põhjendus leidub Rossi¹⁾

Idniqi objektivistid teataval määral loo-
piliwi rõõratun' luntawad, ei wi ralatat
nende prakt. list tohtust, olguqi näiters katre
eritluse nõel ettevalmistusert täideraatuure
aloguqi mõite kaudu²⁾

Mittermaier.¹⁾

Me nägime juba eelpool, et Mittermaieri õpetus
kujuus Feuerbachi omest ja muutus sellega vii-
mase ja punkt-objektivistide pünetõhous. Mõie
ülelamine on mõne pöönega inloovumtarda seda
õrengut mõlemist erilähtert Mittermaieri õpe-
tuse suunas.

Ei ole rane näidatata, et Feuerbachi objek-
tiivise näidatata mõite keregerti modifitseerus
Mittermaieri relations nõlbmatuure. Sellega
toodi huvipunkt postuleeritud kausaletesidit
vahendoli ja objekti nõlblikkuse probleemile.
Teinelt poolt punkt-objektivistid, kes oma
teooria järjeinloovetuse tõttu saevalt oma
nime suutõid kaitsta, hakkawid eraldama
untangfiche und unzulomafiche Mittel
(nõlbmata ja mõjita vahendid²⁾), mis
uhtle kaugeid Mittermaieri abroluuteti ja
relatiivset nõlblikkude abinõudega.
Sellega aga pöörend nad uhtert suurem

1) Delaquis, ent. lk. 74 kuni 94, Klee (?) ent. lk. 30-37.
Leo Wintritz, Das problematische und das apodiktische
Urteil in der Lehre vom Versuch. Breslau 1910. Strafp.
Abhandl. l.k. 79 j. r.; Fabian, ent. lk. 4, 5-10-14.
v. Schöen ent. lk. 39-41; Rudert, 53, 57...
Egerichtsraal 1859. l.k. 403 j. r.
2) Zachariade, ent. lk. 239.

1) Delaquis, ent. l.k. 72. Rossi, Traité de droit
pénal. Leiden 1878. l.k. 285. (Delaq. j.)

2) eelpool l.k. 22.

järjekindlusest, ja nimelt viies delit manque viimasse kategooriasse (unzulängliche Mittel) leidrid nad õigustuse püüda järjekindlalt oma vaate juures: „iga kõlbmata katse järel karistamata“¹⁾

Mittermaier, kuigi mitte esimene relatiivse ja absoluutse kõlbmatuse eraldaja (võib Delaquis - Tvorzi järel tuleb pidada Carrignani), on tigi erimerena tõi selle õpetuse loomale. Mis tuleb nio mõista relatiivse ja absoluutse kõlbmatuse all?

Tavaliselt seletatakse järjekindlalt²⁾ absoluut-kõlbmatud on sarnased vahendid, mis oma loomult ja niilegi tingimust võime- tud tahetud taga jõege ente kutuda; rela- tiivset kõlbmatud - sarnased, mis enest küll mõjuvad olevat, konkreetsel juhul aga tagajõege tekitamises võimetud. Alge- lizelt sarnane vahetegemus oli mõeldud vaid vahendi kohta kõlbmata objekt tõi alati karistamatust. Alles hiljem kohandati see ka objektide jaoks (ja kaunis õnnestult³⁾)

1) Delaquis, ent. l.k. 76.

2) Zachariae, ent. l.k. 239.

3) Berner, Carrara - Delaquis j.

Pole võimalik selle töö piirides kõiki Mittermaieri teooria ürikarju ja modifikatsioone esindada. Oustame ainult veel ajapunktile, millel kõlb- matus vajab kindlastitegemist.

Selle ajapunkti nimelt nähti olulist momenti¹⁾ kõlbmata katse ja delit manque vahetegemuses.

Nii Mittermaier määras selles punktis viimase hetke enne täidesaatmise algust, teised aga täidesaatmise algust ennast.

Vaevalt küll ümri teooria vihasemat arvustust on näinud, kui vda Mittermaieri õpetus abso- luutset ja relatiivset kõlbmatust vahendist (ja objektist), Hiljem jõudes subjektivistide juur- de, eriti v. Puri juure, näeme missuguse aga- ruse ja peab ütlema luuregilt tavavale ulvordeliga on võideldud Mittermaieri vastu.

Enne mõisti „vahend, abinõu“ enest olevat solowört ebanõianane, et tina tarvitatavus teoreetiliselt keeles kahtlult aratav. Meie ei tea kas süntes vahendina ari või muutus mõne aja man tuleb mõista²⁾ Teinek ar- ei või enest vahendiks kõlbmit olla, selles

1) Prantoni karistamisviisid - õuekolus.

2) Lammaseh, „Moment obj. Gefahr“: l.k. 17. Fabiani j.

ta saab ainult siis, kui keegi teda otstarbekohaselt rakendab, kui inimese tahe asjale kui vahendile suundub." Lõpmis võlbumatus ise erineb "vahendi" sarnasusena, mille tarvitamine ühendatult loogilist nõuannet kujundab.²⁾

Mis puutub vahendi ja objekti eritlusele, siis rääkides se loogiliselt on põhjendatud. Moodustavad ju mõlemad tagajärje eeldus,³⁾ on ju mõlemad nüütelise tagajärje vahendid.

Saxramaa Riigikohtu otsust⁴⁾ 24.V 1880 loeme (traktide järel) absoluutselt ja relatiivselt võlbumatus vahetegemise kohta, et üldiselt pole sarnast tegevust, mis igasuguses tingimuses tagajärje saavutamises võlbumatus, üriksõhtumises isegi tege, mis tagajärjele ei vii on võlbumatus.

On ju täiesti arusaadav, et kui konkreetsele katselisele tingimusele ja vahendile erinevad sarnasus ühenduses, et nende koosmõju tavtletud tagajärjele ei viimud, siis ei

1) Kriesmann, ent. lk. 26.
2) v. Buri, Beiträge ect. l.k. 189.
3) Kriesmann, lk. 27
4) Entscheidungen des Reichsgerichts in Strafs. Bd. 1, 442.

ilmu tagajärge sarnasus tingimustes ja edaspidi kinnagi, ja meie rääme siis olati konkreetsele juhul kõhelda ainult võlbumatust vahendist.

Tapmiskatse puhul müüdalasunnid või müü-
osturkatsel sarnasus arveleku aremel on käs-
takaetud juur sama võlbumata vahend kui mh-
kuregi. Teiselt poolt in abstracto on müel-
damatu vahend, mis olen võlbumatus. Me rääme
alati teda lülitada sarnaslahelasse nii,
et ta erineb võlbumatuse sidemena. Nii võib
olla kütalt traditsioonit ühenduse loomise-
sarnas Tartu ja Tallinna vahel, kui ühendus
kunnit tõrnut võ: muul põhjusel katkemud,
kuiigi näib, et traditsioon (ilma liini olema-
ole eeldust) täiesti võlbumatus. Sarnasid
eeldusi aga võib olla võimisel peidus.

Võime ju hästi kujutella, et "kapellasse
kuiigi talumes teist ka oma piiridele
mõnuga võib nurmus palvetada", kui eel-
dame, et objekt hoiakult närviline ja
talumehe kavatumest teab, selgusi et

1) Tenerbachi näide.
2) Kapella rkp. vahel. Viimane aga meie
murratute liiga paljutahenduline.

objektivistid antud näidet kasutavad absoluut-
selt võlkmata abinõu demonstreerimiseks. Ka
„subjektivistid“ võivad olla subjektiivse
jures oma saaturliks tagajärjed.

Meie järeldame: Mittermaieri vahetõlgemus
ei võlka, sest tunnust, mis kõigile katre-
juhtuole ühised, ei vii nende erituse aluses
alla. ¹⁾

Mittermaieri arvestajad valivad teinud
sõltlannaks objektive hädavõtu mõiste.

V. Buri radis sellele vastu subjektive
hädavõtu, kuna ex post vaadatud meil
kumagi katre jures mingit objektivist
hädavõtust kõnelda ei saa. Ex ante aga
meie objektiveid järeldusi tuleviku kohta
teha ei saa, kuna meil siis „mõeldud,
või sündimata faktidega tegemist tuleks“

(Miks ei saa? ²⁾)

v. Buri kriitika jure tuleme veel tema
enes jures lähemalt.

1) Fabian, ent l.k. 12, 13; Klee, lk. 31.

2) Delaquis, ent lk. 83.

Seagateooriad. Kohler ¹⁾

Nagu see tavaliselt alati onel - äärmusel
ei pea kuigi sama vastu, vaid peavad ruumi
andma lepitavamatele siinsohtadele. Nii
punkt-objektivistid kaotavad oma mõju. Nii
Mittermaieri õpetuse oli muutunud tagasi tõmbu-
ma mitte jäälecuruvate seagatmeliste teooriate
est. Viimaste ühises teelusmuses on subjektiv-
sete ja objektiveste kriteeriumite ühenam võl-
mata katre lahendamise küsimuses. Ja peab
ütleva, et see ühendis küllalidant õigus-
tatuud on, eriti separent, et ta pole vaid
raajatud de facto'le, vaid loodud teadmi-
ses ja tahtes. ²⁾

Subjektive-objektiveste teooriate väljapaistva-
mas edustajaks on Kohler. Tema õpetuse
tähtepunkt on objektive. Ta nõuab katre ka-
rntatavuses hädavõtu. Iduid tema lahus-
mine objektivistidest seis selles, et viimased
(tema nõnade järele) lähtuvad „individuaal-
ohutuseidest“ ³⁾, nõudnid õhtu tunnikule

1) Delaquis, l.k. 94 j.e.; Fabian, lk. 14 j.e.

Schoen, P.k. 42 j.e.; Klee jne.

2) Delaquis, l.k. 95.

3) „Individualgefahrlosigkeiten“. Studien ect. l.k. 20.

õigusvarale, kuna Kohler nõuab ohtu
 tervelt õigusvarale. Sel teel ainult ole-
 vat süütes võtmine hädavast väär-
 lisele tähelepanud¹⁾ Sarnane õiguskorra
 ohustus on aga antud olenemata sellest, kuidas
 on teostatud, vaid kuidas see kavatsitud.

Sellega on üldatud individualiseeritud, objek-
 tiivne tahe, mis tekitab, looduspõhjuslikkuse
 vartavalt, sellega on seostatud n.n. kausaal-
 tahe²⁾. Kohler kirjutab³⁾: „Es muss ein
 nach den Regeln der Naturordnung zum Er-
 folg führender Plan überhaupt zur charak-
 teristischen, äusseren Ausprägung gelangt
 sein“. Kohler selgitab seda näitega⁴⁾.

Kavatus (plaan = kava) on võlbmata,
 kuigi tahe määratada on olemas. Kuigi
 annab teinle nõu, et teda määratada⁵⁾
 teinle, kui inik apteivolt surmavat
 müüri nõuab, see aga valaja müüri asemel
 surmavat annab. Erimeel juhul kavatus

1) Kohler, „Studien aus dem Strafrecht“ l.v. 20, 22. Del. j.

2) „Kausalwille“ - sooltraamat l.v. 26.

3) Soaltramaat

4) v. Schoseni teore l.v. 43. järele.

5) loomse tuleus selmise ette määratada (!)

ei varta looduspõhjuslikkusele, - puudub kausaal-
 tahe. Teinle aga on ta olemas. Sarnane näide
 on karistatav sellepärast, et vahend või objekt
 on nii valitud, et kui see (vahend või objekt),
 mida teija kujutlennud tõesti elustab annud
 süütes objekt, tagajärg looduseaduste järele
 tingimata elus järeleminud.

Kohleri Teoria sisaldab rida hüveiol. Delaquis²⁾
 nimetatud järele:

1) Karistatavuse küsimus on seostatud õige looduse
 seaduse üldiste karistatavuse alustega ja põhimõte-
 tega (mitte hädavast väärusele õigusvarale, vaid
 tervelt õiguskorrale!)

2) Kavatusse võlblikkuse entetõstmiseega on
 võimaldatud määratada ebanäärast abso-
 luutse ja relatiivse võlbmatuse eritlusest ning
 ülesõnuse tehtud vahel vahel ja mõiste „puu-
 dulikkus teoreseisus“ vahel.

3) „Äquivalentenlehre“ eritõstmise.

Nimelt meil on selge karistatavus jultudul, mit
 kavatus subjektiivolt ja objektiivolt võlblik,
 in concreto aga võlbmata. Kuidas aga on
 loogu siis, kui näiteks A annab B-le nõu

1) Delaquis, 26.

2) Soaltramaat, l.v. 27, 28.

arvates, et see on nunn. B aga on niheruhoige, kellele „kõlbmata” sünnu tõrist hõlpsasti nimistab? Kohler lahendab rannarid jukti, kus teo aremine kavatuse aremisest lundwalt lahku lähemad, ses mõttes, et neid karistama-
Tus loob, jukti, kus kõvalevaldumine väike-
ne - karistatavaks ja süüteoliks, kuna
erivalemid antud jukti oma õigustuse saa-
vad ja roogu aremine sellega neutraliseerub?

Ei saa rääkida, et viimane küsimus ka oma
varjukiigi on, kuid juba see arjolu, et
Kohler oma õpetusega kõlbmata katse
karistatavust laiendas, tähendab maanvuh-
pärava subjektivismi seisukohtalt palju.

Idui müüd kõmleda Kohleri õpetuse pindus-
test, siis erimeine rannare selgub eelfood-
Tõelne näite analüüsist. Idui erimeel
korral - niheru andmine mürgina - tegija
eris aine füüsilistes omadustes, siis teisel
korral - apteker andis sünnust mürgi
põhje - tegija eris aines eures. Mõlemil kor-
ral on meil tegemist eristusega, mõlemil kor-
ral on meil tegemist ka talitusega. Kas

1) Kohler, l. v. 24 Delacy. j.

on mõlemate eristuste loomus (ühe ja sama rühma
tahti juures) sedavõrt erinev ja kumbki omalt mää-
rander, et me võime siin ühte karistada, teist
aga mitte?! Ei!

Meie ei saa ikka karistatavust olenevalt teha sellest,
misnagu ja kuivõrt hääd teadmised on mürgi-
jal füüsilises ja keemias. Teirus pole inimliku
tunnemuse piirides võimalik etendada, kuidas
kavatselud teed kui põhjused arduvad pra-
gmatiseeritud välisilma tingimustes. Holmänder
tunnistab Kohler ise, et kavatsus harva vi-
ki taideviimile kuuluvaid tegusid küllaldis-
selt ulgates piirjoontes räsaldal. Kui aga kava-
tus määratakse tuleb arvestada kõigi raudm-
Tega (Eventualitäten). Talian²⁾ leiab arusa-
matu ja ebasõlase olevat kavatult talita-
vale raudmni rühma rerveerida. Ei ole
sugugi veel öeldud, et kavatult talitan enam
kardetan on kui see, kes rannavindlalt taine-
tob, kuidagi kõlbmata kavatsusega.

1) Von Buri, Gerichtssaal 1868., l. v. 327; Geyer
Gerichtssaal 1866. l. v. 61. Talian, l. v. 16.

2) l. v. 16.

Klee¹⁾

Klee oma õpetust sarnas Kohleri. Temagi lähtub tegevuse objektivusest (kuigi ta räägib entas „üldmäärava tõenäolikkusest“²⁾). Temaagi peal mõistandvaks kriteeriumiks katse karistamises objektivalt kõlblikum ravatsust³⁾. Kuid samuti tunnistab ta oma õpetuses maksimas Feuerbach'i, Mittermaieri j. t. põhimõtteid. Nii tegevuse kõlblikkus taajajõrjeks tuleb mõista in abstracto, kõlblikkuse moment määratletakse ettevalmistuses (mitte täidisaatmise alguses).

Nii aga Klee teooriat tundvalt Kohleri emast eraldab, on karistatavuse põhjenduse leidmine jällegi mitte õigusevõrre, vaid õigusevõrre riksumises. Nii kirjutab ta: „... nicht die Gefährdung der Rechtsordnung in abstracto ist der Rechtsgrund der Verneinungsstrafe. Die Rechtsordnung kann nur gefährdet oder verletzt werden durch Gefährdung oder Verletzung eines konkreten Rechtsquats, eines konkreten Rechts-subjects, nicht des Eigentums, des Lebens und als Bezugsgröße, wie ein menschlicher Körper

1) Delacouris, ent l.k. 103 j. l.; v. Schwen, l.k. 46 j.
Kriegsmann, l.k. 38; Klee „Wille und Erfolg“ ent.
2) Klee, l.k. 15
3) Somas, l.k. 33
4) Somas, l.k. 38.

nicht in abstracto sondern nur durch Verletzung eines bestimmten Gliedes, verletzt werden kann.“

Arutledes katsepunktis mitteolemasoleva objekti kallal Klee nende karistatavuse väsimuses jõuab Kohleri vastupidisele seisukohtale. Kohleri on neil juhtel rikutud õiguskord - neega on põhjendatud karistatavus. Klee aga püüdnud tarviline õigusevõrre, millest järeldab karistamatust. Siisiline tahe plus objektivalt karistatav teosvõrre annab üs püüendi eeldusi. Nagu culpa't ettenägemise võimaluse püüdnud ei ole, nii kaob ohusi error facti puhul. Nagu error facti puhul subjektive faktor püüdnud, nii katse kõlbmatas objekti kallal püüdnud objekt teosvõrre. Sellega on püüdnud ühest nünetavast järe püüendi eeldusest. Nii tulebki, et tegijor vale kujutlus emast velle karistatavat teo karistamatust teeb, mitte aga ümberpöördult¹⁾

Siiski Klee kõlbmatas objekti väsimuses võimaldab kor nõuvaldumise²⁾. Nii ometiigi põhjendab ta tarnevõrre katse karistatavust tühtjast tarneust, vti murevõrre katset tühtjast aita selga,

1) Kähemalt mitte arendiret - „Wille u. Erf.“ l.k. 30.
2) Eerlikult arvab v. Schwen, l.k. 47, nagu velle Klee velle väsimuses kõnereventure.

Lõpuses ei saa meie veel ille juures minna
mööda „pundulikkusest teokosseims“ loogiliselt
ja iga katse entab sarnast pundulikkust.

Süüsi ille vormiliselt vaatleb pundulikkust
teokosseims kui kate laiemas mõttes ala-
liiki, saades teha vastamisi ja lahku kat-
sile kitsamas mõttes. Viimane olevat karis-
tataw, erinev mitte. Selle põhjuse on õige
elamaäärane. Illel pundub kindel eritus-
kriteerium. Delaquis¹⁾ püüab seda väljaku-
da. Pundulikkuse teokosseims juures õigus-
lik ja tegelik kvalifikatsioon tegija seisuko-
halt on hoopis erinev õigusvõra seisukoht.
Katse juures (kitsamas mõttes) aga erinev
pole.

Minnates üldiselt ille teooriat v. Schœen²⁾
tunduvalt lähem lahku subjektivistist Dela-
quis³⁾ märkides paralleeli tõmmates Hohleri
ja ille vahel, et viimane kirigi juhelt
suheldes karistuse küsimuses, süüsi on prak-
tiskas teostatavam, kui Hohleri korras.

1) l.k. 117

2) l.k. 47

3) l.k. 120.

Von Liszt.

Illema meie ille puhul juba pundutamine
kõrsimust tahtluse kahepaikkusest, läheme v. Liszt.
juures, kes saanti - võib olla veel teoksomal kujul
- lahutab „Voraussicht des Erfolges“ ja „Kenntniss
sämtlicher Tatbestandsmerkmale“, neist mõistest¹⁾
mööda.

Saanti jätame võrdamata tema seisukohta „pun-
dulikkusest teokosseims“ suhtes²⁾. Peatame selle
est lähidalt ta ohusteteooria juures.

Katse, tema õpetuse järele, on ohuta ja alla-
pärast karistamata siis, „kui arvestades teo
silmapilgul üldiselt või tegijale tuntud aja-
oludega teokosseimsi tunnuste tootamine, vti
tagajõrje saalumise, kahtlemata võimatunäib“³⁾

Süit on lugeda välja konkreetne oht, mitte
aga teerbochi abstraktse. Ille juures, selle
ohu määratlemine sünnib n.n. „nachträgliche
Prognose“ alusel. „Nachträglich“ ei ütle
muidugi mitte, et otsustamine peab sündi-
ma ex post⁴⁾, hoopis vastupidi: ta arub seis-
kohal otsustamises ex ante⁵⁾, „nachträglich“

1) Tuletatud § 59 I R. St. G. B.

2) vt. l.k. 29, märkus 3)

3) Lehrbuch § 47, II-3.

4) v. Schœen, e.n.t. l.k. 49

5) Konkreetne (häd) oht ex post on mõeldamatu.

Eraldada vaid mõned viisid, kuidas neid
 mõõdumisi tingimustesse, mis näivad katseel.
 sarnane otsustamine, arvesse võttes inimese
 puuduliku mälu, on inimesi raskendatud. Meie
 ei saa mitte korraga võim tagajärje esle-
 kutsumise peale (või vastus) mõjuvaid tegev-
 uksi tunnetada ja hinnata¹⁾. Meie otsus muutub
 subjektiivseks; kui niid selle hindaja-
 na erineb kohtunik, siis vaevalt oleme õigusta-
 tud sarnaselt subjektiivsele alusele rajama
 ja oleme vast teevama karistamist või mitte-
 karistamist. Ei päästa ka "võimude inimese"
 otsuse mõõdukusvalik²⁾.

Schoen hinnates lisati ontab inimesele hirm-
 dele. Nii oleval hinnatav subjektiivse kui
 ka objektive momenti esiletõusmine ohustuse-
 mõttes, võimalus kohtunikul katse viisim-
 sis õige vabalt otsustada ja lõpuks kindlalt
 loogilised deduktiivsed, millele ehitatud
 ta praktiliselt kasutata näiteid.

Aluselt ole mõtte ise pole küllaldaselt
 kindla piirilt fikseeritud.

1) Fabian, ent. l. v. 19.

2) Langenbach, Liszt j. t.

Võimedes karistuse viisimises lõpuks segatavasti
 erindajaid inimesi näeme, et Kohler ja Liszt
 võimaldavad karistamist kõige laiemas ulatuses,
 eraldades ainult inimesi, kes katse oli
 sooritatud tegija teoreetiliselt teadmatusest ja eba-
 usust, kuna selle sellevõtte muutub pehmuse, ja
 karistust nõuab ainult puuduva või nõllemata
 (kõrvas mõttes) objekti juhtumisele.¹⁾

Subjektivist Lammach.

Kuna subjektiivlikud võimed sedavõrt laia
 ulatuses on leidnud, et nende kõigide erindajate
 põhikõrvaldne karistus võimatuses on muutunud,
 piirdume mõne inimese vaatlemisega. Siinjuures
 peab aega rohkem tähendama (see maksab ka ul-
 puse kohta), et osalt needki tulevad inimes-
 tusele näevoleva töö piirides mitte otseselt
 nende esete suunaandvate teoste, vaid
 ka paratolevate refereeringute ja uurimiste
 alusel.

Selleparast mõõdukas subjektivistidest
 Lammach, Hertz, Goldfeld, v. Sternick on
 neil võimalik vabadelole ainult erinevalt.

1) v. Schoen, l. v. 51, 52.

Olgu veel subjektivistide inelsoomuse alul tähendatud, et kuna objektivistid nõudsid karistuse momentis reaalselt kahju, on subjektivistid sellest täielikult loobunud ja nõuavad juba ideaalselt kahju.

Edasi - objektivistid olid teinud palju tagajärjeta tööd kõlblikku ja kõlbmata katse vahetegemises. Kas ei ole aeg lõpetada see vahetegemine teatav mõtetes ja riigis, kui ta mitte ei seisa otseselt karistuse probleemide lahendamise teenistuses? Ja kui nii, kas ei olla siis enam õigustatud küsimus mis määrgine katse on karistatav ja mis määrgine mitte, kui mis määrgine on kõlblik ja mis määrgine kõlbmata? ¹⁾

Ja meie näeme ka, et Zammarsch, kuigi temagi kõneleb vahetegemise ohtlikku ja ohtu katse vahel, ometiigi oma õpetuse peärõhku kannab üldise karistuseprobleemi lahendamisele jättes differentseeringu ja selle süstemaatilise- loogilise külje nägu tahaplaanile.

Kõlbmata katse nähtuse lahenduspunktiis on tal karistuse rihi ja aluse määratlemine.

1) Delaquis, l.k. 140 all.

Karistuse otstarb on ühikonna kindlustamine ¹⁾. Sellest järeneb, et karistusele on omane mõjuda arahoidvalt, präventiivelt deliktide suhtes.

Õiguspäraselt ainult kariteokatte on see, mis karistatav. Karistatavaks on näin või veele samat rison. Mis oleks niid inimesele karistatav: kas tagajärje saabumine või selle piiridmine?

Tagajärje saabumine, mis teostub kõikumata kausaal seaduste järel, langeb välispoolle inimese võimupiirkonda. Kõige enam, mis inimese võimures, see on: tagajärje elumises tarvitavate tingimuste arahoidmine ja tahtmine neid täienolada, mis neile näivad puuduvat. Viimane onegi see, mida katses nimetame jor mis ainuüksi inimesele niisarvata. Nur das Bewusstsein, nur das Verbrechen als das allein Psychische an der Tat, ist es, dem der Staat mit psychischen Mitteln entgegenwirken kann. ²⁾

Zammarschi karistatavuse põhistus on psühholoogilistelt kaalutlustelt huvitav. Milline arvamus on suurem kui see, et tegijad karistuse surimiseega tabab ikkagi karistus!

1) "Moment objektiver Gefahr" l.k. 52. Zammarsch.

2) l.k. 53, 54. samast (Delaquis' järel.)

Lammach põhistas katse absoluutset karistatavust jónas ohtliku ja ohuta katse ühevääristamise juure, kuidagi leiab, et nende loomuses on erinevusi. Erimesus on tegevust eesmärga välis-tes tingimustes, teises - inimese enese tegevuses.

Ülaltoodud ühevääristamisega võrdustab L. aaga mõisteid „hewerkenwollen“ katsumisega (ver- suhen). Kindlasti on erinevusi laiem. Sellest ei maa aga veel järeldada, et sarnane lai- endus viib üldse tahte kui karistuse aluse sot- misele.¹⁾

Siisimuses kumb erijones karistuse aluse tuld votta, kas katse või täideviimine (s.t. kas lõpule viimine on rohkem karistatav kui katse - lähtu- misest, või katse sagedamalt täideviimist - lähtu- des viimast²⁾) Lammach, nagu juba ülal- toodust võib näha, rääib aluse katset. Sellest kerkib loomulikult küsimus, kuidas see põhimoti onas andmus maa, seaduseilmas kohandata, ja allpool mõnede praktiline väärtus ole-

1) Delaquis, l.k. 147.

2) Midorzi on radustikus kindlalt sametioneeritud, teine oleb sametioneeritud.

kaegu nllil teoreetiliselt võis öelda laitmatal kons- truktivumil. Meie seadustikud on eranditult ehi- tatud lõpuleviimise kui põhialuse karistatavusel. Uue printsiibi sisestamine tähendaks põhjalikku pööret. Vaevalt on mõeldav praktiliselt selle üm- berkorraldus, mis ise on kujunenud sajandite kes- tel. Oiguskord pole mitte ainult teoreetiliste vaa- lutuste saavutus, vaid suurel määral ühis- kondliku arengu orgaaniline produkt. Lam- maschi põhimoti on ikkagi jónetu. Tema radus- tehuline uudus, kuidagi põhjendatud - ei tööta ka palja paremini.

Lammachi on seda ise ka mõistnud ning sellest teatud eajärjekindlustele liimide tänu, nagu karistuse aluse otsimisega tahtluse teostamises, mis ju jällegi lõpuleviimise kui sünteolise töö aluse kannus kõneleb.

Sõjaljuures teeb L. vahet tahtluse (Vorsatz) ja kavatsuse (Absicht) vahel. See, mis sellepärast meil tavaliselt tahtluse all mõeldud ja tagajärje- le suunatud, on L. meelst „Absicht“, Tema taht- lus on aga nihitud palja muutusele välisilmas. Seega tema „tahtluse teostamine“ on loomlikus

mõttes tegevuse täideviimine. See mõte on küll-
 laldane karistamisest tein, mille tagajärge
 pole saadud ja sellepärast on ka põhjus-
 tatud niikarti lõpuleviidud süüte, kuiva
 lõpetatud katse karistatavus. Et aga olla
 konsekventne oma õpetuse põhiteemas (ei
 katse on karistatav), selles leiab L. ka tee
 lõpetamata katse karistamise põhitusel.

Nimelt oletab (!) Lammach siin lõpulevi-
 mist. Muidugi - see on natuke omavolili-
 ne. Samuti omavoliline nägu neid väi-
 teid ja põhitusi leidub niijalgi tema
 väitluses? Samuti omapäraste ja tea-
 taval määrade enam retoriiliste kui puht-
 teaduslike võtetega L. õiendab ka
 küsimuse katset vahenditega, mis pole
 tagajärjega kausaalühenduse viidavad.
 nägu üliõnnullikunde võimude mõjud ja.
 Nii ütleb ta, riik pole mitte demonlikun-
 dile võimudele, samuti nägu need pole
 riigile. - Vaevast kammach subjekti-
 vistide riikades võiks imponerida akade-
 miline järjekindlusega.

1) Lammach. l.k.t. l.k. H. näide.

Von Buri.¹⁾

Von Buri'd armastatakse paigutada puht-subjekti-
 vistide riikadesse. Vaevast küll subjektivism
 katse küsimuses üldse puhtal kujul on mõeldav.
 Siiski silmapidades, et v. Buri oma kaardist
 kõige järjekindlamalt oma õpetust kaitseb,
 võime teatud õigustuse tema puht-subjekti-
 vistiks, ristimisele leida?²⁾

Von Buri on olund tupevõimaid objektivistide
 arvustajaid. Tema siirgjoonelist kirjutistest
 hõõgub veenvalt ja rõikumattust. Ühes enda-
 ga rikkus ta kaasa terve rea teisi mõtte-
 oralisi ja ohutab neid ägedale oppontsioonile

1) Põhijapanesaurus töös on temal Beiträge
 zur Theorie des Strafrechts und zum Strafgeset-
 zbuch' all ilmund "Die sogenannten untaugli-
 chen Versuchshandlungen" 1894. l.k. 187. Teistest:
 Zur Lehre vom Versuche (Der Gerichtssaal 1867. l.k. 60)
 Der Versuch des Verbrechens mit untauglichen Mitteln
 oder an einem untauglichen Objekt (J.S. 1848-325)
 Über den Versuch mit untauglichen Mitteln von Hertly
 (J.S. 1845, l.k. 153) Versuch u. Kausalität (J.S. 1880, 32i)
 Über den Begriff d. Gefahr und seine Anwendung auf
 den Versuch (J.S. 1888. l.k. 503) ja.
 2) Delaquis nimetat munda subjektiv-objektivores.

objektivismi vastu.¹⁾ Tema õpetus kannabki välja sellest „puhastustulust“ mida ta nimetas objektivistidele. Arvustades teisi, kirjades, maha vana põlvimõõd õpetusi pidi ta elitama aremelle uut. Ja peab ütleva, et uus elitus - subjektivne teooria - õnnestus.

Mõragine ära niin neid järeldusi, mida v. Buri arvustades obj. teooriat oli teinud.

1. Kausaalühendist tegevuse ja tahetud näitus vahel ei või jätuda alla. Olegu see side mõeldud in concreto nagu neda võivad puht-objektivistid, või jätli in abstracto, nagu neda mõtleb Feuerbach või ta järeltulijad (v. Lisszt j. t.)

„Jeder Causalzusammenhang hat die Wirklichkeit zur Voraussetzung“²⁾ Tagajärje „võimalikus“ potentsiaalsete kausaalsete man on vaid tühipaljas abstraktsioon. Et kausaalms in concreto katse juures väär mõiste on, märkivime juba mitmet puhken ühes põhjendusega.

2. Samas mõttes väär on ka puht-objektivistide arusaamine katset kui osalist lõpuleviimist.

Ei ole ta neda ei katse objektivses küljes („kas on tapmise katse pool tapmist?“³⁾) ega ka subjektivses, s. t. ei ka tegijäi tahetis, et ta oleks lõpule -

1) Gallat, Gerson, Prins, Schwartze, Zürcher, Hertz j. t.

2) Gerichtssaal 1880. l. k. 350

3) Beiträge, 196, 197. selbst ulgub mõtetes.

viimise ora?¹⁾ (Kas saab näitus välja lehvast palgist sellega juba noone ora, kui puurpõ tuda oli tahtnud ulkus, et maja elitamisus kantada?²⁾)

3. Objektivne oht katse karistatavuse kriteeriumis on võimalatu. Hertz, kes piitudes tõendada et hõda oht midaregi objektiv tõelikkus on, tuob argumendis näitliku järelduse³⁾. Kui see nii oleks, peaksime võigelt sõjasamgarailt arumärgid rinnalt viskuma, et neid langenute anda. In Buri vastuväitluses⁴⁾ näitab, et abstraktsiooniki sõdule hõdavoht lähedal ja vahus selles supponeeritud ohtu arenduda jääb markvaks, kuigi tõelikus abstraktsiooniga vastolu rätul. Pole vahet langenute ja sõilimute vahuses.

4. Vaheteguus absoluutse ja relatiivse võimalatuse (resp. kõllikkuse) vahel on loogikilt tühine, kuna kõllikkus alati relatiivne, võimalatuse alati absoluutne mõiste on. Et seda selkorralgi näite varal demonstreerida, ositame väljätõlle v. Buri artiklist „Zur Lehre vom Vernein“⁵⁾

1) 2) Gerichtssaal 1867. l. k. 61.

3) Hertzi arvustatud tüü l. k. 264.

4) Gerichtssaal 1880. l. k. 348.

5) G.S. 1867. l. k. 72.

Keegi madab teisele haavava kirja, kuid kogemata kirjutades adressaadile vale eemine. Haavava kirja arusaamine kaotab oma deliktusalse loomuse - võlbumata objektile (vahendi?) pärast. Oletame aga, et miiskimeesudel teel kiri räägub õige isiku kätte! Nähtavasti eesest ja võlbumata tegu muutub võlbulikuseks...

5. Mõiste 'vahend' võlbumata katse man ise on võlbumata, kuna vahend on eesest miiskimees, mis peab võlbulik olema mingi tagajärje saavutamises.

6. Iga katse on võlbumata.

7. Objektivistide meetod tegeleb liig abstraktselt konstruktsioonidega. Ainult tõsioludele aga võib rajada miiskimeesme õpetus.

Mis puutub v. Buri seisukohta repressioonide (resp. tõhleri ja klee) mõttes, siis miiskimees ja miiskimees on objektivne kavatus (plaan), see v. Buri'lt tõeliseks tunnetuseks ei ole. Et selle kõrval ka objektivelt võlbulik kuid tagajärje kavatus võimalik - niks miiskimees miiskimees vastab ta eitavaalt.

Milmine oleks v. Buri õpetuse tunnus?

Ta on näidanud, et seni ühni teooria kindlalt piire võlbuliku ja võlbumata katse vahel,

või muus liigistuses, tõmmatud pole. Sellest siis järeldab, et emba-kumba: kas tuleb iga katse karistada, või iga katse karistamata jätta.

Selles alternatiivis erimene väide jääb seni jõusse, kuni on tõendatud väite „iga katse on võlbumata” tühimus. Muude aga jääb maksimaalne loogiline järeldus¹⁾, - iga katse on karistatav, iga võlbumata katse on katse, iga võlbumata katse on karistatav. - Tegemine saab katse, ja nimelt taotleatud süntees katse loomuse tahte järel. Tahe on see määrav alus, ja ta on repressioon ka karistatavuse aluses. Kuid see tahe peab välisilmas leidma tootuse - objektiveerimise. Erinevusi repressioonivõimide kui sugasena ja ebamäärasena tahes, kui ta ainult sel juhul teigi ja tunnetusega (egestanduss) oleks fikseeritud²⁾. Muidegi paljast tunnetusest pole küllalt, ning kui ta otse vasturäägib välisilmas faktidele, siis otse ümberlüüakse; iga vähemgi ohus välisilmas aga annab talle objektiveerimise tahte iseloomu³⁾.

1) Sama Riigikoltsu repressioon v. Buri mõjel.

2) Delaquis, l.k. 179.

3) Sama, l.k. 182. Ann.

Nii järjekindlalt kuidas ka v. Buri on, Temaagi rätulub oma õpetuses õnnelule karite - „surmuspalvetamine“ küsimusele. Küll tunnistab ta, et põhimõtteliselt seeigi tuleb karistada¹⁾, kaldub aga teisel viisil lema, kas on siinsegi süllaldast objektiveerimist.²⁾ (Miks siis mitte?) Lõheks karituse surmuspalvetajast isegi nii kaugele, et nõuab karistatavuses tegijalt süütlust kausaalühendist, „võimalt aga mudab see aru anda, kuidas ta süütleb mulilapidele võõrast rahast kavavat puud, mis kannab kroonrahaid välja.“³⁾

Hinnates v. Buri õpetust saan eritada järgi kaks teineteile diametraalselt vastandavat armsust. Objektivist v. Schoen visideldes „objektiveerimise õhu lipu all ontub sellele tähendusele, mida sõnaga kuul on arunud võnale „Gefahr“⁴⁾, ning näitab laia žestiga St. G. B. §§ - 223 a, 312, 316, ja B. G. B. 1316. paragrahvile, kus „Gefahr“ on võetud ilma tagajärje eelduseta teoreetiliselt tunnustetud hulka. Ka surmuspalvetamine väärkäitlus ei leia sama autori es aru. Selle eest Delaquis leiab v. Buri teooriat kõrgemalt eelolevalt võõrmana - ka praktiliselt eluviisidele.

- 1) G. S. 1880. lk. 369
- 2) G. S. 1868. l. n. 330.
- 3) Über den Begriff der Gefahr. G. S. 1888. l. n. 529.
- 4) Japõnina kuul ja teaduslik erinavad (!) hr. v. Schoen.

Ernst Delaquis.¹⁾

Teatud teooriate arvustelikus osas on mitmed puhkenud läbi paistnud Delaquis' kriitika. See on olnud olati objektivismi vaenuline. Tänuks ka „puhas subjektivism“ Delaquis' loogilisest prismast nähtult on muutunud olulisi püüdnud. Juba vahetagemus kõlbuliku ja kõlbomata katse enese vahel (olgu see ka vormilistele alustele rajatud, nagu see erineb laenu aschi õpetuses) subjektivistide seisukohalt erineb tunduva eha järjekindlusena. Nad lõhevad es küsimuses iseenesiski lahku.²⁾

Ka katse relative karistuse järjekorras on teatavate praktistide piiritlevustega raskendatud. Pole ju nii lihtsalt võimalik määrata tahte tugevust, millest ju karistusemäär olen. Teatud määratletud artmete juures rinnipidamine eiteus vigas³⁾. Huvitavamõistetav aga on see, et juhtudel, kui tahte tugevuse võud on kindlasmääramatult, tahetav karistust võõrkaristada lõpetatud müitega. Sarnane korvus olles ka vastolus rahva eetiliste tõekspidemetega. - Kõigil selposolevat kaalutluse Delaquis leiab puht-subjektivist teooriat.

- 1) Tema põhiteos „Der untaugliche Versuch“ 1904. lk. 189 j. e.
- 2) Säälsamas l. n. 195
- 3) Säälsamas l. n. 201.

praktiliselt teostumatus, teoreetiliselt aga vales, kuigi alust - taht (kuil mitte enam puhast) tuleb tunnustada katse karistamine kriteriumis võrreldavuses.

Taht peab olema objektiveerunud. Ta peab olema konkreetsetest asjaoludest. Kõikalt pole paljast tunnustust, kuil pole samuti tarvilik selunnähtav objektiveerimine, kui nõrgemalgi realiseerimisele liandub tunnustus. (Geständnis) „Anfang der Ausführung“, kui võiks mõista ta ka oleus, ettevalmistuse ja katse piiritähisena tuleb tunnustada ta praktiline väärtus, kuil mitte ka enam.

Teatavalt relative karistuse küsimuses märkisime juba, et subjektive teooria on õigustatud nõudma ainult ühetavalist karistust. Lõpetamata ja lõpetatud katses võib ju taht väga hästi kuulutada ühevõrra energiat. Põhilegi "peame otstarbeks vahet teha selle järele, kuivõrt tegija kõigele oma tõsise taht ajastumisele vaatamata on taadlik, et tema tegevus, "au und für sich betrachtet, zur Herbeiführung des Erfolges noch nicht geeignet ist", vi: et

1) Na kriterium tahtelt autorit, l.k. 212.

tahtlehtu nht selle tegevuse tagajärjel saabuda võiks ja lõpuks et ta tagajõrge paratamatult tingiks.

Antud juhul paistab kuil, nagu oleus süntegijaile antud võimalus oma karistuse suurust määrata.

Tuleb liituda v. Buri seisukohaga ja otsustada taht tegevuse järkudest katse objektiveerimise järele. See tähendab: kui taht on objektiveerunud, siis on neil tege nnt katsega, mis karistab real juhul, kui ei - siis jääb tege karistamata. Vahetegemus katse ja ettevalmistuse vahel muutub siis liigeks. Lõpuleviimine aga oleus katse + tagajõrg.

Idüsim: mispärast aga tagajõrg karistuse küsimuses teatud plussi etendab?

"Best et see tagajõrg rahva eetilisi hinnanguid oluliselt mõjutab", vastab õrgusega Delaquis".

Edasi Delaquis oma õpituses jõuab õrguse võrra õrguse mõtte juure, ja püstitab kriteriumi: mida lähemal tege tagajõrgile, seda suurem karistus. See mõtte raskema karistuse analiseks saab tegija lõpetatud süntes puhul, vahema katse puhul ja veel kergema n. n. "kõlbmata katse" juhtudel. Õpetlane rõhutab

1) l.k. 215.

veelkord, et tema teooria karutab objektivist
 (nada)õhtu ainult tahtlikult tise tugevusjärke
 ole kriteriumina, mis aga objektivistidel eni-
 nes üldse karistatavuse põhjenduse ja aluse.
 Delaquis deklareerib üra ja jälle taht ka-
 ristatavuse aluse. Kõlbmata katse juhtul-
 tuel ta ettepaneku kohtunikele jätta järe-
 taliivne pelvendamise võimalus.

Ikki ta niid karitun alla võtab „surmus-
 palvetamise“ süüsimuse, siis arvab ta õigusta-
 tult, et objektiveerimud tahtle seisukohalt seegi
 karistatavuse peaks esinema. Ikki aga niigi
 mõneste teistel motiividel tahetavuse por-
 tuleerida karistamatust, siis on see ainult
 portiiõiguskul tul erandseaduse näol teos-
 tatav. See motte õieti olla normeertus see
 vene mees „nihilismadustikus“, kus sarnas-
 sed tegevused jätavse karistamatus, mis
 on „lausa kõlbmatud“ ja ettevõetud „tõrget
 harimatus“ ja ebaurust. „Harimatus“ - täh-
 dab allpool normaalsel füüsiliste põhjuste

1) nagu niid mees Eerti Kriminaaladustikus §49.

mõistmist, „ebaurust“ - tratarvat teadumtust
 metoofüüsilisest valesst.

Ikkiult vaieldav on kõrvalvate juhtude
 motiveering. püüduvat objektivne tahe. Kui
 see nii, milles siis erisead? Objektivne tah-
 te püüduvisele automaatselt elus kõrval-
 datud karistatavus.

Delaquis' teooria on leodumud palju arus-
 täjaid. Neid on subjektivistide laageritvi
 Muu sees on talte süüsarvatud U.N.S (E.K.S)
 §49 sümpatiseerimine, mis „kultuurilisteli“
 seadustikundele olevat võõras ja üleaurne!

1) v. Schelen, e.n.t. l.k. 36: ainult kultuurilisele ma-
 jäand Venemaal võivat sarnasid juhte esineda.

Lisandusi.

Nagu teadud teooriaist selgub, kontravers
kõlbmata katse pole kaugelki lahendatud.
Kuigi teatud kompromisslikud suunad
subjektivistide laagrist ühikute eritajate
kaudu on pääsemas mõjule, see ei tähenda
või sugugi, et teaduselanud neid sume ül-
diseelt oleks juoldanud. Selata ei saa aga,
et ühikud. tõevõidemed siit ja sealt väjoi-
nõpitud inka enam ja enam muutuvad
eluõrguslikuks. Tahaksin selle osa lõpusuhte
sarnase (igatahes minu meelest) kristallise-
runud arvamusse juure ütlea.

Enne rida aga tahaksin ontada üheli karis-
tatavuse probleemi süstematiseerimise katsele.
Muidugi on see teatavasti "kõlbmata", kuna
ta on rajatud vahendi ja objekti, absoluutse
ja relatiivse kõlbmatuse vahetegevusele. Sar-
nane aga on meilt juba mitmel juhul
ümbertõlmutud¹⁾. Olgu ta aga siin huvitavana
lisandusema entatud.

¹⁾ Dr. Frank oma kirjutises "Vollendung und Versuch"
(Vergleichende Darstellung des deutsch. u. ausländ. Strafrechts, Bd 5)
annab talle arjota olulise tähenduse.

Nimelt Dr. Gustav Geib¹⁾ leiab, et tolleagsest
literatuurist või konstrueerida seitse vaadet
kõlbmata katse karistatavuse suhtes.

Esimene: igarugune kõlbmata katse on karis-
tatav üheväärset kõlbliku katsega.

Teine: igarugune kõlbmata katse jääb karis-
tamata (kuigi enesest kõlbmatust ja
objektivne olutus ei peaa mõju aval-
dama)

Kolmas: igarugune kõlbmata katse on karistatav
pehmemduse põhjusel.

Neljas: vahendite kõlbmatusel on kas karista-
matust, vt: halvemal juhul karistuse
pehmemdus; kõlbmata objekt ei tingi
karistamatust.

Viies: kõlbmata objekt tingib karistamatust,
- vahendite: paremal juhul pehm. asjolu.

Kuues: kõlbmata objekt ja vahend (ka rela-
tiivselt kõlbmata) tingivad karistamatust.

Seitsmes:²⁾ igarugune kõlbmata katse jääb
karistamatuse, relatiivselt kõlbmata vahen-
ditega teostatud katse võib halvemal
juhul sama pehmemdustud karistat
Kilgim või konstrueerida veel vahemen-

¹⁾ Lehrbuch 1881. II, l. k. 306.

²⁾ Geibi juoldatud.

Ajalooline interpretatsioon (kassatsioon-õueõhku seisukoht), mis süit kõlbmata katset välja ei lve, peaks taapnema õigusfilosofilise tõlgitsemise es. Grammatiline interpretatsioon võimaldab sõnale „wirklich“ subjektiivset tähendust anda, millest lähtudes kõlbmata katse mõiste teletatav, sellega aga ka selle karistatavus võimaldatud ja õigustatud.

Möödunud sajandil pääsis maxwusele kahe kui „täidesaatmise algeuse“ iseloomustamine. Loomulikult on sellega, kõlbmata katse nei's seadustikes konstrueerimatu ja karistamatu.¹⁾

Siiiski leidub saksa partikulaarõiguses erinevusi.

Nii²⁾ Hesseni Str. G. B. Art. 67. karistab katset absoluutselt kõlbmatute abinõudega, kui vahendi valimine on tingitud eentusest, mitte aga piiratud arusaamisest või ebamusust.³⁾ Braunschweigi Str. G. B. § 36 viib juhtumisel, kui kõlbmata vahendi kasutamine on tingitud „aus Mangel an Einsicht“ - ettevalmistuse alla, mis § 40 järel küll osalt karistamatu, siis-ki võimaldab politsei valve alla paigutamist.

- 1) Vaata: Code pénal (Art. 2.), Toscana, Preisimaa, Bayerni, Belgia, Ungari j. t. seadustikese.
- 2) Andmed: Dr. Frank „Vollendung und Versuch“ s. n. t.
- 3) Samuti Bayerni - Entwurf 1831. § 47.

Karistavad kõlbmata katset veel: Sächsisches Gesetzbuch Art. 26. Würtemb. Gesetzbuch Art. 72. Hannövrisher Entwurf Art. 40. Badischer Entw. Art. 98, - karistab, kui oli valitud kõlbmata vahend eentusest või segadusest. Bayerischer Entwurf 1831. § 47, ei karista kõlbmata katset kui kõlbmata vahend oli valitud situmata-valt harimatusent. (Einfalt)

Das Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich (1871)

§ 43.¹⁾

Seadustik omis seletusis (III) kõlbmata katse kohta annab lühikese ülevaate objektiivsest ja subjektiivsest teooriast, kusjuures ta on- tades meele peha tuntud puudustele, ei liitu taitel määraval ei ühegi. Ebaomlikku katset jätab karistamata, motiveerides seda antud juhul tahtluse puudumisega. Katse kõlb- matute vahenditega on karistatav siis, kui tegeu kujunedes tegija kujutluste vastavalt oleus olund kõlblik.²⁾ Kui aga ka kujutluses olev plaan eentab kõlbmatust, siis sarnane

- 1) Tõeteritud l. k. 36.
- 2) Näit: A tahtis arseenikuga tappa B-d, võttis aga arseeniku asemel korgmata sübrut.

Katse on võlbrata (näit. surmuspalvetamine)
kõlbrata objektile juba seadustik enamus
või "puudulikuse teadvuse", katse
mitteolemasoleva objektile kallas on karistatav.

On aga objekt olemas ja aru vaid teie
kohas, siis on võlbratus mitte objektis, vaid
vahendis, ja sellega karistatav. Näites: var-
guse katse tihyast torkust. Sarnast mitte-
või arendust nägime juba klee juures. Abs-

trakteer ohuiga motiveering antud seadustikus
näitab aga tagasi teerbaakule.

Vorentwurf zu einem Deutschen Strafgesetzbuch (1909)

§§ 75, 76.

Sarnamaa viimase ajal on olund subjekti-
vismi taimeleavars. Mõiste "Anfang der Ausfüh-
rung" on võimaldamud kanniudist seletamit.

Reichsgericht on varitund subjektiivset seis-
kohata, mille järele selles on tegevus,

"mida tegija taotleb taajajärje sumas
teha arvab" Selles mõttes on karistatavad:

abort kõlbrata abinõudega, mitterame-
jalosikakallas, lapsetapmine tapetud lapse
kallas j.n. Projekt liitub täiesti Reichsge-
richti subjektiivsete seletustega. Seinnõht

motiveeritakse sellega, et katse saavaldade
ei või olla otsusandev, kuna in concreto teda
ei või olla. Kriteriumiks võib olla objektiveer-
imise tahe. Kuni on võimaldamud laial-
dame karistatavus, siis ei sisalda see enes-
hädahõlmu, kuna kõlbrata katse juhend ver-
gerti on viidavard n.n. "eriti verigeti juhtudele
alla.

Vorentwurf zu einem schweizerischen Strafgesetzbuch
vom Juni 1903.

Art. 21. §1. Abs. 2.

"Ist das Mittel, mit dem jemand ein Verbrechen
auszuführen versucht, oder der Gegenstand,
an dem er es auszuführen versucht, der Art,
dass das Verbrechen mit einem solchen Mittel
oder an einem solchen Gegenstand unter
keinen Umständen ausgeführt werden könnte,
so mildert der Richter die Strafe nach freiem
Ermessen."

1903. aasta eelmava on terve rea eelmavade
loppitulemus²⁾ Selles saamisevõigus kõlbrata
katse on mitmet juures olund tulipunktiks.

1) Delaquis, "Der unangeführte Versuch", l.k. 28-50, 330.

2) 1893. a. juuni; 1894. a. aug.; 1895; 1896 märts.

Geteneri ettepanek 1893. aastal võlbumata
 katsed erimääranguna eelkavane mahuta-
 da riiklik komisjonis Stoszi j.t. mõjulistel
 loabi. Tehti, et küsimus Art. 14-s., mis käsitleb
 evantust - küllalt on normeeritud. 1894. a.
 erineb võlbumata katse aga evantust juba
 lahutatuna. Sellest võlbumata Cornaz
 leiab, et mitterandajalge väike abordineer-
 karistamatus pole antud artikliga lahenda-
 tud, teeb muutusi-ettepaneku, mida enamus
 toetab. Kuna toimetaja (Stosz) 1895. a.
 daktoriõniga endiselt seisukohale jääb,
 tuleb küsimus meeli jäiava korrale, kus üld-
 komisjonis aga arvestades kaaluvate mo-
 tiividega" arub sellel "võlbumata" abordi-
 katse karistatavuse seisukohale, mille
 väiale komisjoni eelkava 1896. aastal
 muutmatul kujul võrreldes seluistuga jääb.

1903. projekt, nagu tema eelkavand arstude-
 ki on rajatud subjektivistlikule alusele.
 Relatione võlbumattus langeb tavalise katse
 karistuse alla. Abordineer leiab pehmemadest
 võlbumise aramängemise määrani.

1) St. Corroren, Zürcher - Delaquis, l.k. 46.

Uromerue o rorakariniux yrorobnowe u
uupabunewerowor. (Taeantwi väjpaane)

Art. 9. määrab ainult katse mõiste. Võlbumata katse
 kohta leiduvad sisetud tähendustes (ümber.)
 53-62. Vahendi võlbulikkuse küsimust otsustab
 vaimutatud meedi koogu. Konkreetset - võlbulikkus
 peitakse loomatunni raudvõre lahtrisamutamisus.
 Karistamatus on tavalise kannaalide ("repas-
 polonaa ebase") ja hädaohut ("usbecuniar väe-
 roovus") Selles mõttes: "õigustus mõnuse uue
 nraasi, vaimupuu re uuro Soomõ upequemore
 upeemüvareid, loobe re uuegremuut yrorobnowy
 upeerogohamiro (58). Pundus objekt kõrvaldab
 vaid siis karistatavust, kui seda objekti üldse
 ei ole, või kui ta täiesti võlbumata oli. Järeli-
 kult siia ei kuulu juht, kui inik pundeus
 soial, kus lanija teda arvus olevat. Kui keegi
 loakis pimeas voodi suunas tapmise otstarbel,
 kus karilikult inua murega inik, ja see juhtu-
 nisi sel korral soial ei muregund, siis sileta-
 touse re lopetatud katena.

Eraldi mainitakse katset ebaumst valitud
 abinõudega art. 115 - tähenduses (uupumeratue),
 kus on öeldud:

Auhinnatöö

370427

i